

nélküli, sekély jelenséget leszámítva az objektumok döntő többsége a szarmata korszakra datálható.

BALOGH CSILLA

329. Pusztaszer, Szárnyékhalmi-dűlők II.

(Csongrád megye) Sza

A lelőhely (CSMÉ 6. lh.) a Pusztaszer–Ópusztaszer közötti határdűlőúttól Ny-ra helyezkedik el, egy korabeli vízállásos területtől DK-re, a környezetéből alig kiemelkedő területen. Az előzetes terepbejárás során a magas vetésben szarmata és Árpád-kori edénytöredékek kerültek elő. A tervezett gázvezeték nyomvonalát a kerámialeletek alapján a lelőhely mintegy 100 m hosszan érintette.

A megelőző feltárást 2008. március 17–21. között végeztük el. A talajműveléssel bolygatott lelőhelyen 24 régészeti korú objektumot találtunk. A feltárt 11 gödör, 8 árok és 5 cölöplyuk szórta el a szelvényben. Az előkerült leletanyag és az objektumok betöltése alapján a lelőhely objektumainak többsége a szarmata időszakra keltezhető.

PALUCH TIBOR

330. Pusztaszer határa

(Csongrád megye) Ó?, Sza, A

2008 áprilisában megelőző feltárást végeztünk a MOL gázvezeték nyomvonala által érintett lelőhelyeken.

Csöngölei-oldal V. (CSMÉ 1. lh.): A lelőhely közvetlenül a Pálmonostor és Pusztaszer közötti határdűlőúttól D-re fekszik, Pusztaszer ÉNy-i határában. Az 1998-ban végzett terepbejárás során a lelőhelyet a határdűlőúttól DK-re lokalizálták, a Kertész-tanya K-i oldalán, kb. 50 m-re a gázvezeték nyomvonalától. A gázvezeték nyomvonalán frissen végzett terepbejárás során a lelőhely korábban lokalizált helyétől É-ra, a nyomvonalban is kerültek elő felszíni népvándorlás kori leletek. A lelőhely É felé áterjed Bács-Kiskun megye területére is. A tervezett gázvezeték nyomvonala 120 m hosszan metszette a lelőhelyet. A kijelölt szelvényt a gépi földmunka során tapasztaltak alapján 40 m hosszan D-i irányban tovább bővítettük. A humusréteg egyenletes vastagságú (40–60 cm) volt. Az előkerült településobjektumok homokos és löszös-agyagos altalajba mélyedtek. A 800 m² nagyságú területen összesen 22 objektumot találtunk, a belőlük előkerült csekély számú szarmata és avar kori leletanyag megerősíti a korábbi terepbejárások eredményét.

Szárnyékhalmi-dűlő (CSMÉ 5. lh.): A lelőhely a falu D-i határában található, az Ópusztaszer–Pusztaszer közötti úthoz közel, a Szárnyék-halomtól Ny-ra fekvő magasparton. A tervezett gázvezeték nyomvonala 250 m hosszan metszette a lelőhelyet. A kijelölt szelvényt egy használatban lévő dűlőút és egy élő gázvezeték keresztezte, ezeknek a vonalát nem kutattuk. A gépi földmunka során tapasztaltak alapján 25 m hosszan D-i irányban tovább bővítettük a szelvényt. Régészeti

objektumok még itt is jelentkeztek, de a közelben lévő tanya kerítése miatt nem folytattuk tovább a humusztalajt. A humusztalaj váltakozó vastagságú (40–90) cm volt. A szelvény É-i része egy homokdomb, a D-i része egy mélyebb fekvésű terület volt, itt az altalaj szürke agyagos rétegbe váltott át. A 1375 m² nagyságú területen összesen 61 objektumot találtunk, a belőlük előkerült csekély számú szarmata és avar kori leletanyag megerősíti a korábbi terepbejárások eredményét.

Baromjárás XXIX. (CSMÉ 7. lh.): A lelőhely a falu DK-i határában található; a Sövényháza–Pusztaszer határdűlőúttól 1100 m-re É-ra, a Madari-tanyától 350 m-re ÉNy-ra, egy ÉNy–DK irányú vízfolyás, ma zsombékos, nádas terület K-i partján. A tervezett gázvezeték nyomvonala 200 m hosszan metszette a lelőhelyet. A feltárást 80 m teljes nyomtáv humusztalajával kezdtük meg, de – miután régészeti jelenségek egy szakaszon nem jelentkeztek – áttértünk a szondázásra. A szondát a nyomvonal Ny-i felében egy markolókanál szélességben teljes felületen végighúztuk. A nyomvonal D-i részén két sorban, egymás után, szabályos közökkel jelentkező cölöpsort észleltünk. A nagyobb felületen folyamatosan jelentkező objektumok a szőlő- vagy erdőtelepítés nyomai voltak. Elképzelésünket az egész felületen jelentkező mélyszántás nyomai és az újkori tetőcserép- és kerámia-töredékek is igazolták. A szondázó árokban összesen két objektum jelentkezett. A lelőhelyen 580 m²-en 4 objektumot találtunk, kevés kézzel formált kerámia-töredék került elő belőlük.

Munkatársak: Katona Sándor és Kulcsár Kornél régésztechnikusok.

SÓSKUTI KORNÉL

331. Rakamaz, Balázs-ér

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, R, B, Sza, N

2008. március 26-án helyszíni szemlét végeztünk a város Balázs-ér nevű határrészében, melynek során az alábbi 5, részben új lelőhelyet találtuk.

1. sz. lh.: A Tiszanagyfalu–Rakamaz műúttól K-re mintegy 30 m-re, egy fiatal vegyes gyümölcsöstől É-ra 50–60 m-re észleltük. A településnyom ÉK–DNy irányban 200–220 m hosszan volt megfigyelhető. Leletanyaga: császárkori cserepek, kovakő nyersanyag.

2. sz. lh.: A fentitől ÉK-re, a rakamazi szennyvíz-lepítő DK-i sarkától 40–50 m-re D-re található. Iránya É–D, felszínéről néhány jellegtelen újkőkori(?) edénytöredéket gyűjtöttünk.

3. sz. lh.: A határrész É-i szélén, az elkerített iparterülettel szomszédosan, egy mocsaras-nádas mélyedés É-i karéját övezve húzódik. Kevés késő bronzkori kerámiát és egy őrlőkő töredékét gyűjtöttük róla.

4. sz. lh.: Közvetlenül a 38. sz. főúttól Ny-ra terület az előbb említett teknő és a következő, déli irányban fekvő sás borította meder között, egy alacsony dombháton. Szórványos leletanyaga pontosabban meg nem határozható újkőkori és rézkori cserepek. A lelőhely már korábban ismert volt.

5. sz. lh.: A fennebb leírt nádaszt és a Sós-tót összekötő csatornától közvetlenül K-re, a táblát nagyjából K-Ny irányban metsző magasfeszültségű távvezeték vonala mellett É-ra található. Gyér leletanyagát rézkori és népvándorlás kori(?) edénydarabok tették ki.

Munkatárs: Bakos János régésztechnikus.

PINTYE GÁBOR

332. Rábahídvég, Molnári úton aluli-dűlő
(Vas megye) U, Á

A Szombathely–Hévíz közötti 400 kV-os távvezeték Vas megyei szakaszának építését megelőzően régészeti feltárást végeztünk. Ennek során a 0266/25 helyrajzi számú ingatlanon 2008. szeptember 23–30. között, a tervezett 62. számú oszlophely építéséhez kapcsolódóan kb. 100 m²-t kutattunk meg. A felső humuszos rétegből szórvány Árpád-kori cserepek kerültek elő. A lelőhelyen nagy mennyiségű őskori (neolit) kerámiát, egy csiszolt kőeszköz töredékét és paticsdarabokat találtunk. A „C” láb helyén, annak É-i felében, a felszíntől 40 cm mélyen egy majdnem teljesen ép, kisméretű talpgyűrűs tálka került elő objektum, gödör nélkül. A feltárás során egyetlen, paticsos és enyhén faszenes betöltésű, kb. 50 cm átmérőjű oszlophelyet találtunk.

Munkatárs: Isztin Gyula.

NAGY MARCELLA

333. Rábapatoná, Országúton felüli dűlő II.
(Győr-Moson-Sopron megye) B

A 85.sz. út Enese elkerülő szakaszának 8. sz. lelőhelyén végeztünk megelőző feltárást. A lelőhely a főút Enesét elkerülő szakaszának bevezető részére tervezett első csomópontnál, a Rábapatonára leágazó bekötőúttal szemben, a főút É-i oldalán található. A feltárást kiejelölt 22 137 m² területen szeptember 6. és november 30. között átlagosan 60–70 cm vastag, fekete humuszréteg alatt jelentkezett a 239 régészeti objektum.

A kora bronzkor időszakába tartozó leletek a teljes kutatott területen előkerültek. Az altalajon jellegzetes talajszíneződésekkel jelentkező munkagödröket, szabályos kerek vermeket, valamint házak helyét jelző oszlopödröket tártunk fel, a betöltődésekből bronzkori fazekak töredékeit, állatcsontokat, kagylót, kőeszközöket gyűjtöttünk. Egy 20 m belső átmérőjű, 1,5 m széles szabályos körárok talán egy szétszántott halomsír maradványa lehet.

A feltárás É-i felében egy több száz méter hosszan kirajzolódó árokrendszer került elő. A széles és mély árok egy téglalap alakú területet határolt, melynek 2 oldala és a 3. oldal egy része vált ismertté, valamint egy oszlophelyekből álló kis építmény alaprajza kapcsolódott hozzá. Az árok datálását megnehezíti, hogy betöltődésükben csak a korábbi őskori megtelepedés leletanyagát találtuk, az általuk bezárt terület – ahol esetleg további építésnyomok lehetnek – pedig már a feltárási területen

kívülre esett. Az árokrendszer sajátosságai, valamint a mindössze attól 100 m-re, az Enese elkerülő 7. lelőhelyen előkerült kora római kori leletanyag alapján feltételezhető, hogy a római korban létesült.

A jelenlegi főúttal majdnem párhuzamosan fut egy másik, ugyancsak átlagosan 3 m széles, aljában 3 külön csatornában tovább mélyülő árok, melyet a kijelölt feltárási területen végig tudtunk dokumentálni. A mai főút egykori nyomvonalán futó országutat szegélyező vízelvezető árok lehetett, készítésére vonatkozó közlebbi datáló leletanyagot nem találtunk benne.

EGRY ILDIKÓ

334. Ráckeresztúr, Malontai út mellett
(Fejér megye) LT, Á

A 2003. június 6-án légi fényképezéssel azonosított, s a 2006. áprilisi terepbejárás alapján kelta korinak meghatározott település területén 2008. október 16. és november 6. között négyzethálós leletgyűjtést, magnetométeres geofizikai felmérést és szondázó ásatást folytattunk. A kutatást az OTKA NK 68824-es pályázat támogatta.

Bár a leletanyag feldolgozása még folyamatban van, elmondható, hogy a felszíni adatok ellenőrzése nem volt hiábavaló, hiszen amíg a viszonylag nagyméretű (6,5×4m-es) földbe mélyített épület leletanyaga kelta volt, addig a vele lényegében azonos(!) tájolású, kisebb veremházból feltárt kevés kerámia az Árpád-korra keltezte az objektumot. További óvatosságra int a felvételek értelmezésével kapcsolatban, hogy egy, a fotók révén települési gödörként is interpretálható objektum az ásatás alapján rácsáló-emplős fészkenek bizonyult, amelyhez hasonló a 2008 őszén búzával bevetett területen sokféle megfigyelhetők voltak.

Munkatársak: Rupnik László, Szöllősi Szilvia, Holl Balázs, Pusztai Sándor, Tankó Károly és Timár Lőrinc. Az ásatáson részt vettek Halmi Eszter, Horváth Tamás és Mali Péter régészhallgatók (ELTE-BTK Régészettudományi Intézet).

CZAJLIK ZOLTÁN

335. Rátót, Kőbör-dűlő
(Vas megye) Ő, Kö

2008. március 6-án helyszíni szemlét végeztünk a lelőhelyen. A művelés alatt álló mezőgazdasági tábla a vasúti töltés D-i oldalán található, egy hajdani vasúti őrház közelében. A 8. sz. főútról a vasúton át idevezet egy dűlőút. Ettől K-re és a Rátóti-patak között van a lelőhely.

A környezetéből 20–30 cm-es relatív magassággal emelkedik ki egy felszín, amelynek talaja is humuszosabb. Erről gyűjthetők az edénytöredékek. Kiterjedése kb. 280 m (K-Ny) × 100 m (É-D); esetleg a vasúti töltéstől É-ra is folytatódhat. A leletek az őskor és a középkor időszakából származnak. Szétszántott objektumokat nem láttunk.

Munkatársak: Kelbert Krisztina, Vámos Gábor.

ILON GÁBOR